

GÖRÜŞ

Doç. Dr. YILDIZ SERTEL

Bu Dünyadan Pertev Boratav Geçti

Geldiler gittiler... Hepsi bu ülkenin evlatlarıydı. Aslında gitmediler de. Yazıları, şiirleri, araştırmalarıyla anıtlar diktiler. Kendilerini gönlümüze, zihinlerimize yazdılar, toplumun bilimsel, kültürel yaşamına geçirdiler. Önce **Nâzım Hikmet**, sonra **Sabiha** ve **Zekeriya Sertel** ve şimdi **Pertev Naili Boratav**.

Pertev Bey, Türk Folkloru araştırmalarına ömrünü verdi. **Nasreddin Hoca** araştırması 50 yıl gibi uzun bir süreyi kapsayan bir dev araştırma. Paris'te Nanter Üniversitesi'ne vermek zorunda kaldıkları belgeler (arşiv) de öyle. Bu işler için Anadolu'nun bütün yöreleri dolaşıldı. Paris'te karı koca geceyi gündüze kattılar; bütün bunları hazırlamak için. Bundan 15 yıl kadar önce, **Hayrinnüsa Boratav** bana, "*Türkiye'de Pertev'in değeri bilinmedi. Fransa'da ise el üstünde tutuyorlar*" diyordu. Belgeliğin (arşivin), Nanter Üniversitesi'ne verilmesinin arkasında yatan neden de buydu. Ne yazık ki, Boratav bütün değerli çalışmalarına bakılmayarak, yurtdışında yaşamaya zorlanmış, özellikle ilk yıllarda ailece çektikleri sıkıntılardan, Türk kamuoyunun haberi dahi olmamıştı. Ancak, ölümünden birkaç yıl önce, çok sevdiği yurdunda, ona hak ettiği değer verildi, çalışmaları armağanlandırıldı. Son isteği, belgeliğinin Türkiye'ye getirilmesi sorunu henüz çözülmüş değil.

Nâzım Hikmet, uzun yıllar hapiste yattıktan sonra, yurtdışına çıkar çıkmaz şiirleri ve ünü bütün dünyaya yayıldı. Viyana'da, Moskova'da karşılaştığımız vakit, "*Şiirlerim bütün dünyada okunuyor, bütün dünya beni tanıyor, yalnız kendi halkım tanımıyor*" diyor, ağlamaklı oluyordu. Ne yazık ki, kitaplarının Türkiye'de yayımlanması, piyeslerinin sahneye konması, ününün yayılması ölümünden sonra oldu. Ama hâlâ okul kitaplarına girmedi.

Yurduna özlemlili ve kırıgın gitti Nâzım.

Sabiha Sertel BakÖu'de ölüm döşeginde soruyordu: "*Benim kitabım Türkiye'de basılacak mı?*" Türkiye'de bir yayınevine verilmiş olan "*Roman Gibi*" adlı anılarından söz ediyordu. Ölümünden bir iki saat önce, kendini İstanbul'da, bir gazete yazıhanesinde sanıyor ve sayıklıyordu: "*Ben yazı yazacak halde değilim. Sayfaları başkası bağlasın.*" Tan gazetesinin yiktirilmesinden sonra uzun yıllar yurtdışında kalmak zorunda kalan Zekeriya Sertel, 80 yaşında yurda dönmek istediği vakit, Yeşilköy Havaalanı'ndan Paris'e geri gönderildi. Yurt özlemini doyasıya gideremedi öldü.

Bu bir çiledir. Onu ancak çeken bilir. Bu satırları, Pertev Boratav'ın ölümü beni çok duygulandırdığı için yazıyorum. Boratavlar çok sevdiğimiz yakın dostlar. Ancak sorun sadece bu değil. Bir de yazgı (kader) ve gurbet beraberliği var. Düşünen insanın yurtdışına itilmesi olayı, aydın insanların yurtdışında çektikleri çileler var. Türk halkının, büyük değerlerinin yapıtlarından yoksun edilmesi sorunu var.

Soruyorum, özgür düşünceyi boğan o karanlık eller; yaratıcılığın, bilimin, şiirin, aydınlığın düşmanları ne vakit cezalandırılacak? Türkiye ne vakit aydınlığa çıkacak? Halkımız ne vakit büyük değerlerini benimseyecek?

